

26.12.2018

Total No. of Questions : 7+7+7] [Total No. of Printed Pages : 4
(1126)

**B.Ed. (General) 1st Semester (1101)
Examination**

8005

SCHOOL MANAGEMENT

(Same for USOL Candidates of 1st Sem.)

Paper : C4

(In all Mediums)

Time : 2 Hours]

[Maximum Marks : 40

Note :- Attempt *one* question from each of the Units I, II,
and III. Unit-IV is compulsory. Each question carries
10 marks.

Unit-I

1. Define school organisation. Discuss its need and
scope. 2,4,4
2. Discuss the main characteristics of a school plant.
What chief considerations should be kept in view
while selecting its site ? 5,5

Unit-II

3. Discuss the importance and the principles of timetable construction. 4,6
4. What are the main causes of indiscipline ? How rewards act as a tool in maintaining discipline in the school ? 5,5

Unit-III

5. Explain the important aims of supervision. Discuss the role of D.E.O. as a supervisor. 5,5
6. Name the major co-curricular activities organised in the school. Discuss their importance also. 3,7

Unit-IV

7. Write notes on the following :
- (a) Institutional planning 5
- (b) Types of school records 5

(हिन्दी माध्यम)

Note :- प्रत्येक इकाई I, II तथा III से एक-एक प्रश्न का उत्तर दीजिए। इकाई IV अनिवार्य है। प्रत्येक प्रश्न 10 अंक का है।

इकाई-I

1. स्कूल संगठन की परिभाषा दीजिए। इसकी आवश्यकता तथा क्षेत्र का वर्णन कीजिए। 2,4,4
2. स्कूल संयंत्र (चलाने) की प्रमुख विशेषताओं का वर्णन कीजिए। स्कूल के स्थान का चुनाव करते समय कौन-कौनसी मुख्य बातें ध्यान में रखनी चाहिए ? 5,5

इकाई-II

3. समय-सारणी बनाने का महत्व तथा सिद्धान्त का वर्णन कीजिए। 4,6
4. अनुशासनहीनता के प्रमुख कारण क्या हैं ? स्कूल में अनुशासन रखने के लिए इनाम का कार्य किस प्रकार उपकरण के रूप में है ? 5,5

इकाई-III

5. निरीक्षण के प्रमुख उद्देश्यों का वर्णन कीजिए। सुपरवाइजर के रूप में D.E.O. की भूमिका बताइए। 5,5
6. स्कूल में गठित प्रमुख सह-पाठ्य क्रियाओं/कार्यक्रमों के नाम दीजिए तथा उनका महत्व भी बताइए। 3,7

इकाई-IV

7. निम्नलिखित पर टिप्पणियाँ लिखिए :
- (अ) संस्थात्मक नियोजन 5
- (ब) स्कूल रिकॉर्ड्स के प्रकार 5

ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਧਿਅਮ

ਨੋਟ :- ਹਰੇਕ ਇਕਾਈ I, II ਅਤੇ III ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦਿਉ। ਇਕਾਈ IV ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10 ਅੰਕ ਦਾ ਹੈ।

ਇਕਾਈ-I

1. ਸਕੂਲ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 2,4,4
2. ਸਕੂਲ ਸੰਚਾਲਨ (ਚਲਾਉਣਾ) ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਸਥਾਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਹੜੀਆਂ-ਕਿਹੜੀਆਂ ਮੁੱਖ ਗੱਲਾਂ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ? 5,5

ਇਕਾਈ-II

3. ਜਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 4,6
4. ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਹੀਨਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹਨ? ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਨਾਮ ਦਾ ਕਾਰਜ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਉਪਕਰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ? 5,5

ਇਕਾਈ-III

5. ਜਾਂਚ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। ਸੁਪਰਵਾਇਜਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ D.E.O. ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੱਸੋ। 5,5
6. ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਗਠਿਤ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਹਿ-ਪਾਠਕਰਿਆਵਾਂ/ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਿਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਵੀ ਦੱਸੋ। 3,7

ਇਕਾਈ-IV

7. ਨਿੱਚੇ ਲਿਖੇ ਉੱਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਲਿਖੋ :
 - (a) ਸੰਸਥਾਨਕ ਨਿਯੋਜਨ 5
 - (b) ਸਕੂਲ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ 5